

Liite 1: Oulun eteläisen alueen liikenneturvallisuustoimija - vuoden 2021 alustava toimintasuunnitelma

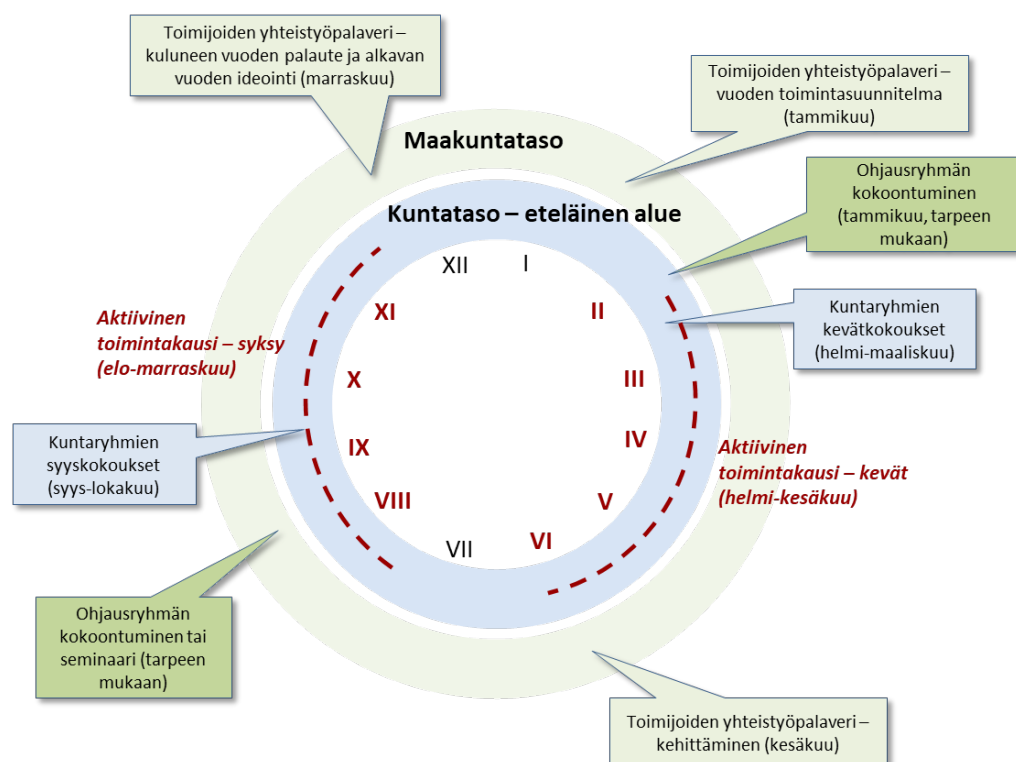
Lähtökohdat ja toimijatyön organisointi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen liikenneturvallisuustoimijan työ tuotetaan puitesopimuskilpailulla valittujen palvelutoimittajien kautta. ELY-keskuksen alue on jaettu neljään toimija-alueeseen, joista yksi on 17 kuntaa käsittävä Oulun eteläinen alue. Toimijatyötä on tehty eteläisellä alueella jo vuodesta 2016 ja aiempien vuosien toiminnasta on laadittu kuntakohtaiset vuosikertomukset.

Koko eteläisen toimija-alueen työtä ohjataan ohjausryhmässä, jossa on kuntien, ELY-keskuksen ja yhteistyökumppaneiden edustajat. Ohjausryhmään on nimetty puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä 1-2 muuta liikenneturvallisuusryhmän jäsentä. Ohjausryhmässä sovitaan toimijatyön yhteisistä teemoista, päätetään työn kehittämistä sekä seurataan kustannusten toteutumista. Toimija toimii ohjausryhmän sihteerinä. Edellisellä puitesopimuskaudella päätettiin, että ohjausryhmä kokoontuu kerran vuodessa alkuvuodesta.

Oulun eteläisen alueen toimija tekee yhteistyötä ja toimijatyön kehittämistä myös muiden alueiden toimijoiden kanssa jakaen toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä. Tätä varten kaksi-kolme kertaa vuodessa pidetään ELY-keskuksen, toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyöpalaveri. Yhteistyöryhmällä on vahva toimijan työtä ohjaava rooli. (Kuva)

Kuntakohtaista käytännön liikenneturvallisuustyötä ohjataan kuntien liikenneturvallisuusryhmissä. Toimija vastaa myös kuntaryhmien sihteerin tehtävistä ja valmistelee kokousten asialistat ja materiaalit yhdessä puheenjohtajan kanssa. Kuntaryhmien säännölliset kokoukset ja jäsenten aktiivinen osallistuminen on olennaista liikenneturvallisuustyön onnistumisen kannalta. Kokousten välillä toimija toimii itsenäisesti järjestäen ja toteuttaen sovittuja toimenpiteitä yhdessä yhteistyökumppaneiden ja kuntien eri yksiköiden kanssa.

Kuva 1. Toimijatyön organisointi ja rytmittyminen vuoden aikana.

Toimijatyön tavoitteet

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien liikenneturvallisuuksuustyön suunnitelmaluonnoksessa 2019-2022 on asetettu seuraavat toimijatyötä koskevat tavoitteet.

- **Kaikki alueen kunnat ovat mukana liikenneturvallisuuksuuden toimijatyössä.**
- **Toimijatyötä tehdään yhteistyössä koko alueella ja tärkeimpien sidosryhmien kanssa, mikä varmistaa työn kustannustehokkuuden.**
 - Toimijatyö tarjoaa kunnille ja sidosryhmille hyödyllisiä toimintamalleja ja työkaluja.
 - Tarkennetut toimintasuunnitelmat tehdään vuosittain ja niiden toteutumista seurataan.
 - Viestintä on avointa ja aineistot jaettu. Viestintä on monikanavaista.
 - Toimijat ovat liikenneturvallisuuksuammattilaisia.
- **Toimijatyö ja kunnissa tehtävä liikenneturvallisuuksuustyö uudistuvat.**
 - Kehitetään ketterästi muun muassa kokous-, vuorovaikutus- ja hallintorakenteita.
 - Toimintamallit ja -aineistot sekä koulutus elävät ajassa huomioiden muun muassa lainsäädännön, teknologian ja liikkumiskäyttäytymisen muutokset.
- **Kuntien liikenneturvallisuuksuustyöryhmät toimivat ja ovat vaikuttavia.**
 - Ryhmissä tapahtuu vuorovaikutusta kunnan hallinnonalojen välillä ja sidosryhmien kanssa.
 - Fyysisen ympäristön toimenpiteiden hallintaan ja priorisointiin on työkaluja (ts. karttakäyttöliittymä ja kyselyt).
 - Kasvatustyössä on käytössä tuotteistetut toimintamallit.
 - Uusia sidosryhmiä otetaan aktiivisesti mukaan toimintaan. Kolmas sektori on tärkeä voimavara.
 - Työhön on kunnassa ja sidosryhmissä riittävästi resursseja.

Projektinhallinta, kokouskäytännöt sekä internet- ja extranet-sivustot

Kuntien liikenneturvallisuuksuustyöryhmien kokouksissa sovitaan vuoden aikana toteutettavista kyseistä kuntaa koskevista toimenpiteistä ja käytännön järjestelyistä, käsitellään niistä saatuja palautteita sekä keskustellaan kunnassa esille nousseista liikenneturvallisuuksuasioista. Kuntaryhmissä keskustellaan myös liikenneturvallisuuksuustyön kytkytymisestä muihin kunnissa toimiviin ryhmiin ja tarvittaessa pohditaan, voisiko liikenneturvallisuuksuasioita käsitellä nykyistä tehokkaammin esimerkiksi kunnan hyvinvointiryhmässä tms. Kunnasta riippuen kokouspaikkaa pyritään kierrättämään kunnan eri toimipisteissä. Kuntaryhmät voivat kokoontua joko etänä tai läsnä. Myös ns. hybridivaihtoehto, jossa osa on etänä, on mahdollinen mikäli kunnassa on siihen tekniset valmiudet. Koronan vuoksi kevään 2021 kokoukset tullaan ELY-keskuksen alustavan linjauksen mukaan toteuttamaan vielä etänä/hybridinä.

Ohjausryhmässä käsitellään projektin hallintaan liittyvät asiat, kuten toimintasuunnitelman toteutuminen koko eteläisellä alueella sekä kustannusseuranta. Ohjausryhmässä sovitaan myös koko alueen yhteisistä kampanjoista, käsitellään niistä saatua palautetta ja arvioidaan onnistumista. Ohjausryhmä kokoontuu kerran vuodessa.

Toimija ylläpitää oman alueensa osalta toimijatyön internet- ja extranet-sivustoja:

- Extranetissä ylläpidetään kokousaineistoja, kampanjoihin liittyvää materiaalia ja ohjeistusta, kustannusseuranta sekä projektipäiväkirjaa, johon kirjataan keskeiset projektin ja laadunvarmistuksen tapahtumat.
- Ulkoisella internet-sivustolla tiedotetaan ajankohtaisista tapahtumista, ylläpidetään tulevia tapahtumia ja kokousajakohtia nettikalenterissa ja ylläpidetään yhteisesti sovittuja aineistoja tai linkkejä. Ulkoisten sivujen avulla on tarkoitus välittää tietoa liikenneturvallisuuksuustyöstä alueen asukkaille ja kolmannelle sektorille. Ulkoista tiedottamista tukevat myös toimijan Facebook sekä kuntien some-kanavat.

Käytännön toiminta (tapahtumat, koulutukset ja kampanjat) sekä tilastointi ja tiedottaminen

Toimija järjestää erilaisia liikenneturvallisuuksia edistäviä kampanjoita, tapahtumia ja koulutuksia yhdessä kuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Osa kampanjoista on tuoteistettuja ja kaikkiin kuntiin jalkautettavia, jolloin asialle saadaan voimaa ja näkyvyyttä. Osa tapahtumista puolestaan järjestetään kuntakohtaisten erityistarpeiden pohjalta. Liikenneturvallisuuden lisäksi pyritään edistämään ns. viisasta liikkumista eli jalankulkua, pyöräilyä, kimpakyytiä ja joukkoliikennettä yksityisautoilun sijaan.

Lisäksi toimija avustaa kuntia tarpeen mukaan myös muissa yksittäisissä tehtävissä, kuten liikenneympäristön ongelmien ratkaisemisessa ja onnettomuustietojen kokoamisessa. Kuntakohtaiset toimet sovitaan ryhmien kokouksissa. Kuntia kannustetaan tuomaan rohkeasti esille omat ideat ja tarpeet. Vuoden 2021 toimintaa on ideoitu joulukuussa 2020 pidetyssä toimijoiden ja ELY-keskuksen välisessä kokouksessa. Toimenpiteitä tarkennetaan toimijoiden, ELY-keskuksen ja Liikenneturvan palaverissa (21.1.2021) sekä eteläisen alueen ohjausryhmän kokouksessa 4.2.2021.

Toiminnan rungon vuonna 2021 muodostavat seuraavat teemat:

- **Huoltajien vastuu lasten turvallisesta liikkumisesta.** Vuonna 2019 aloitetun Tulitko ajatelleeksi -kampanjan jalkauttamista ja uusien toimintamallien suunnittelua (mm. mopovideot, viestintä kuntien kanavien kautta) jatketaan. Vuonna 2021 uutena kohderyhmänä on yläkoululaisten ja nuorten vanhemmat.
- **Tietoiskut keskeisistä liikenteeseen, liikkumiseen ja suunnitteluun liittyvistä aiheista.** Vuonna 2020 järjestettiin toimijatyön ja liikenneturvallisuuden valtionavustushankkeen yhteistyönä kuusi tietoiskua eri aiheista. Tietoiskun toteutettiin Teams-live tilaisuutena ja ne olivat avoimia kaikille aiheesta kiinnostuneille. Käytäntöä jatketaan eri alueiden toimijoiden yhteistyönä vuonna 2021 järjestämällä samaan tapaan kuusi tietoiskua.
- **Turvallisuuskysely** asukkaille järjestettiin vuonna 2020 yhteensä 14 kunnassa. Kysely voidaan toteuttaa vuonna 2021 niissä kunnissa, joissa sitä ei ole vielä toteutettu (Pyhäntä ja Merijärvi). Jo tehtyjen kyselyjen tuloksia hyödynnetään mm. toimenpidetarpeiden tunnistamisessa ja tiedottamisessa. Myös muita erilaisia internet-kyselyjä voidaan toteuttaa.
- **Tieliikennelain muutoksista tiedottaminen.** Jatketaan tieliikennelain muutoksista tiedottamista ja järjestetään tarpeen mukaan erillisiä info-/koulutustilaisuuksia yhteistyössä Liikenneturvan kanssa.
- **Mopoilijoihin** kohdistettuja toimia tarpeen mukaan. Keskeisiä toimia ovat Liikenneturvan ja poliisin mopo-oppitunnit ja Tappomopo-esitys. Kohderyhmänä pääasiassa 8.-luokkalaiset. Erityisesti Jokilaaksojen alueella mopoilijat ovat keskeinen kohderyhmä.
- **Avustetaan kuntia liikkumisen ohjauksen ja liikenneturvallisuuden valtionavustuksen hyödyntämisessä.** Seurataan käynnissä olevia hankkeita liikenneturvallisuusryhmissä ja informoidaan aukeavista avustushauista.
- **Koululaisten saattoliikenne, liikkuminen väistötiloihin, uudet koulut ja turha kuljettaminen** ovat usein puhuttavia teemoja, joihin liittyvissä ongelmissa toimija pyrkii auttamaan. Mahdollisia keinoja ovat tiedotuksessa avustaminen, piha-alueiden suunnitteluapu, kampanjat ja tilaisuudet sekä erillisten, esim. valtionavustushankkeiden käynnistäminen.
- **Kypärän, pyörän valon ja heijastimen käytön edistäminen.** Näkymistempaukset, kampanjat, turvalaitetarkailun toteuttaminen oppilastyönä.
- **Viisaan liikkumisen edistäminen,** kannustetaan kuntia ja mm. kouluja järjestämään erilaisia tapahtumia, kilpailuja ja kampanjoita, joilla kannustetaan omin voimin liikkumiseen ja yksityisautoilun vähentämiseen. Turvallisuus pidetään vahvasti viestinnässä mukana.
- **Iäkkäiden turvallinen liikkuminen ja ajoterveys.** Kouluttajavierailut iäkästilaisuuksiin, erilliset iäkästilaisuudet.
- **Turvaa tenaville** -tapahtumat aiemmalla rytmillä; vuonna 2021 ovat vuorossa Haapajärvi ja Oulainen (siirretty edelliseltä vuodelta), Raahe (+Pyhäjoki ja Siikajoki), Siikalatva (+Pyhäntä), Haapavesi, Kalajoki (+Merijärvi)

- **Yläkoulujen liikenneturvallisuuuspäivät** hyödyntäen mm. Kahoot! Learning game -sovellusta ja muita Liikenneturvan toiminnallisia toimintamalleja. Aiheena pyöräily tai mopoilu.
- **Liikenneturvallisuuksien Taika-Petteri- (3.-6.luokka) sekä Juuso Happonen ja kuninkaalliset kulkijat liikenneturvashow (iäkkäät) -esityksiä** järjestetään aktiivisesti.
- **Liikenneympäristön karttakäyttöliittymän** toimenpiteiden aktiivinen ylläpito uudessa LOUHI-palvelussa.

Kuntakohtaiset toimenpiteet vaihtelevat kuntien tarpeiden mukaan.

Tiedotuksella on keskeinen rooli liikenneturvallisuuksien työssä:

Sisäinen tiedotus (kunnat ja yhteistyökumppanit) hoidetaan pääasiassa sähköpostilla. Toimija lähettää sähköpostitiedotteet kuntaryhmien ja ohjausryhmän jäsenille tarpeen mukaan ajankohtaisista asioista. Lisäksi toimija informoi ryhmien jäseniä sähköpostitse kokousaineistojen (asialistat ja muistiot) ollessa valmiina extranetissä. Kuntapäätäjille tehdään tarvittaessa erillisiä tiedotteita.

Ulkoinen tiedote lähetetään paikalliselle medialle kaikista toimijatyön tapahtumista sekä muista tilaajatahojen kanssa erikseen sovittavista asioista. Tiedotustukea annetaan myös kuntien järjestämiin tapahtumiin. Tiedottamisessa hyödynnetään aktiivisesti myös toimijan internet-sivuja sekä Facebookia. Tiedottamisessa tehdään yhteistyötä myös Liikenneturvan ja viranomaistahojen kanssa.

Toimijatyön kehittäminen ja koronan vaikutukset

Liikenneturvallisuuksien työtä ja toimintamalleja kehitetään jatkuvasti ja kehittäminen sisältyy toimijan työhön. Vuonna 2020 toteutettiin erillisenä hankkeena uusi karttakäyttöliittymä, joka helpottaa liikenneympäristön toimenpiteiden ylläpitoa kuntakohtaisesti. Toimenpidetarpeita käydään läpi ja lisätään kartalle tarpeen mukaan liikenneturvallisuuksien kokouksissa. Eri alueiden toimijoiden yhteistyötä toimintamallien kehittämisessä sekä mm. tausta-aineistojen laadinnassa ja materiaalien jakamisessa pyritään entisestään lisäämään. Liikennekasvatustyöhön pyritään löytämään aktiivisesti uusia osapuolia. Korona on pakottanut kehittämään myös uusia viestintään ja etätoimintoihin liittyviä toimintatapoja ja niistä hyväksi koettuja jatketaan vuonna 2021. Tavoitteena on kuitenkin päästä mm. tapahtumien järjestelyissä viimeistään syksyllä 2021 ns. uuteen normaalitilanteeseen, jossa perinteisiä isompiakin tapahtumia voidaan järjestää.

Toimijatyön budjetti 2021

Toimijalla on käytössään 123 100 euroa, joka jakautuu toimijan henkilötyöhön sekä ns. toimintaraahan. Toimintaraaha käytetään tapahtumista, koulutuksista ja kampanjoista syntyviin kuluihin, joita ovat mm. luentopalkkiot, tilavuokrat, materiaalit ja tavarahankinnat, kuljetukset tapahtumiin jne. Kokonaiskustannukset jakautuvat puoliksi ELY-keskuksen ja kuntien kesken. Kuntakohtaiset kustannusosuudet määräytyvät karkeasti asukasluvun perusteella ja ne on esitetty toimijatyön tarjouksessa. Tarjouksessa on esitetty myös osavaihekohtainen budjetti sekä kustannusten seurantalomake. Kustannuksia seurataan ohjausryhmässä ja yhteenvedot tallennetaan extranetiin neljä kertaa vuodessa.

Toimijan yhteystiedot: Noora Airaksinen, Sitowise Oy, p. 0400 922 372, noora.airaksinen@sitowise.com.